

Martí Domínguez

«Crec en la responsabilitat de l'escriptor, no en l'entreteniment»

Amb 'L'assassí que estimava els llibres', Martí Domínguez (Madrid, 1966) opera un considerable canvi de registre sense bandejar el singular univers de l'autor. La seua nova novel·la, de fet, una incursió molt 'sui generis' en el gènere negre, esquitxada de referències culturals i retrats socials, està resultant un dels llibres més venuts de la reentrada literària. Parlem a fons de les nombroses derivades contingudes en la novel·la.

La novel·la fa una cosa difícil: no perdre la identitat com a escriptor fent un altre registre. I el públic, això, ho està premiant.

—Sí. Estem a punt de fer una segona edició, que ja és un pas. A Catalunya també està funcionant, però sobretot al País Valencià. Passa al contrari que amb *La sega* [l'anterior novel·la, guardonada amb el premi de la Crítica Catalana, el Serra d'Or i el de la Crítica dels Escriptors Valencians], que va funcionar millor a Catalunya...

—A Catalunya es compren pocs llibres, ara mateix.

—Sí, però convé desengreixar una mica, perquè entres en unes espirals... Aquesta novel·la parla de coses serioses però en clau de sàtira, podria venir-los bé. Adoptar una mica d'escepticisme a l'estil de Montaigne, perquè açò [del procés] serà llarg i complicat. Però, efectivament, la novel·la va bé. Estic content perquè tenia por, era un canvi de registre, però volia divertir-me, alliberar la mà un poc. No vull dir que siga una novel·la escrita a rajaploma, em va costar molt. Prenc de model *Herzog*, de Saul Bellow, amb un rerefons volterà, de debat filosòfic.

—Vostè no ha renunciat al debat filosòfic.

—No, és la base, perquè molts personatges són

L'assassí que estimava els llibres

MARTÍ DOMÍNGUEZ

Proa, Barcelona, 2017
 Novel·la, 320 pàgines

crítics, són filòsofs. És un pretext. Jo vaig traduir *Micromegues* de Voltaire, que parla de dos extraterrestres que cauen a la terra, veuen dues pucetes que discuteixen entre elles i tracten d'esbrinar de què estan discutint. Doncs a la novel·la hi ha una sèrie de policies caiguts en el món intel·lectual que es plantegen: "De què s'està ballant aquesta gent". Crec que el món intel·lectual perd moltes energies en batalletes internes.

—Hi ha a la novel·la una crítica a una societat il·letrada, que ho desco-neix tot del món intel·lectual, però també hi ha una mirada àcida envers la intel·lectualitat.

—Sí, clar. Està bé fer autocrítica. A la universitat hi ha cada vegada més erudits i menys intel·lectuals, a poc a poc es va perdent poder social. Això

és fatal per a una societat. I el mateix món intel·lectual, quan fa articles de premsa, empra uns llenguatges que el lector extern no pot seguir. Estem perdent oportunitats de crear lectors i fer massa crítica, és una llàstima no aprofitar els mitjans. Jo crec en la funció il·lustrada dels mitjans. Que un país que és el que més articles produeix sobre canvi climàtic tinga de president un negacionista com Donald Trump indica el fracàs del món intel·lectual.

—La història té una part d'investigació però no és la típica novel·la de procediment policial. Martí Domínguez és lector de novel·la negra?

—Tenim tota la col·lecció de “La cua de palla”. I quan dic tenim és perquè a casa som molt lectors de novel·la negra, encara que puga sorprendre. Jo sóc poc lector de novel·la negra, però de vegades llig alguna cosa que em cau de les mans. El que més m'interessava és que els dos policies foren versemblants, que no foren de cartó pedra. Però no tinc gens d'interès en el format de novel·la negra perquè no hi crec. Ni tan sols crec en el format de novel·la, crec en la narrativa i en els recursos literaris per contar coses. Després de *La sega*, que era una denúncia de la violència i la impunitat franquista, del silenciament, volia contar coses del món contemporani, l'aïllament de l'intel·lectual. Un món molt tancat i molt complicat, que fa que siga esgotador i un poc decebedor.

—El retrat de la societat burgesa és molt àcid, però un dels temes de fons és la dificultat de les relacions, de sostenir-les i de trobar la parella adequada.

—És un dels elements de la vida. Volia fer retrats de relacions complicades, com ara el policia que s'enamora d'una pe-

riodista. I, a partir d'ací, que això tinguerà interès literari. També volia parlar dels prejudicis de la burgesia, d'un sistema de classes que encara és molt fort. Fins i tot sorprèn la distància entre la ciutat i els pobles en l'era internet, hi ha estrats socials molt marcats.

—Perviu l'elitisme econòmic?

—Perviu l'elitisme social. És molt decebedor. Volia riure'm dels prejudicis burgesos, envers la cultura, però també socials. I ideològics, perquè els burgesos són molt de dretes. Hi ha hagut alguna crítica velada a la novel·la: “Martí, has fet un estereotip de la burgesia”. I jo els responc: “Escolteu, mireu les façanes de València totes plenes de banderes espanyoles!” [riu]. És molt bèstia, açò! És molt fatxa, València!

—Un altre eix és la metaliteratura. Ha parlat de Bellow, però també hi ha Thomas de Quincey, a propòsit de *L'assassinat entès com una de les belles arts...*

—El títol és una colpet d'ull a aquella obra, perquè el que De Quincey fa és riure una mica i fer una paràbola filosòfica. També hi apareix [Quim] Monzó, d'una manera directa, en escenes divertides...

—Li ha costat molt trobar el to humorístic d'alguns passatges? Perquè hi

ha una presència d'aquest vessant que no és molt Martí Domínguez...

—I del sexe. No em va costar molt, perquè estava desengreixant-me del tema de *La sega*. Vaig escriure una escena i vaig veure que funcionava: em va sorprendre que el servei de publicacions de la Universitat de València publicara el llibre de De Quincey. I a partir d'aquella primera escena vaig anar creant una sèrie de personatges. No sabia si resultaria molt trivial. Ho vaig deixar reposar i, quan ho vaig reprendre, vaig veure que mantenia la tensió narrativa. I em vaig deixar anar. Em ric de tot, però des de la denúncia i la voluntat de canvi, perquè la gent prenga consciència. Jo crec en la responsabilitat de l'escriptor, no crec en la literatura de l'entreteniment. També Voltaire és entreteniment, però del que es tracta és de canviar una mica la societat. La gent jove no té llibreries a casa, es posen una televisió gegant de plasma però no fan biblioteca perquè els llibres són la seua última preocupació. Als meus estudiants de periodisme els dic que han de fer-se biblioteca. I mira, m'acaba d'escriure un estudiant dient-me que hi està pensant i em demana una llista de llibres per a la seua biblioteca. És emocionant, però la gent jove no llegeix gens. És terrible.